

SINDIKAT UMIROVLJENIKA HRVATSKE

10 000 Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. 2

Tel/Faks: 01/ 46 55 146, 46 55 111/190

e-mail: suh@zg.t-com.hr – www.suh.hr

OIB 68205802695

Broj: 50/2024

U Zagrebu, 29.03.2024.

IZVJEŠTAJ O RADU SUH-A od 26.04.2023. do 28.03.2024.

1.1. Uvod

Sindikata umirovljenika Hrvatske (SUH) osnovan je 18. kolovoza 1992. godine. SUH je nestranačka i nezavisna organizacija umirovljenih radnika te dobrovoljna interesna, humanitarna i neprofitna udruga koja okuplja umirovljenike, starije i druge osobe Republike Hrvatske i zalaže se za ostvarivanje njihovih prava sukladno Statutu i najboljoj demokratskoj praksi. Od 1993. godine SUH je udružen u Savez samostalnih sindikata Hrvatske.

SUH djeluje diljem Hrvatske, te ima dvadesetak tisuća članova i aktivista (od čega 7.937 plaćajućih članova u 58 registriranih podružnica/udruga).

Na međunarodnom planu SUH ima ugled i legitimitet, jer je od 2004. godine punopravni član FERPA-e (Europske federacije umirovljenika i starijih osoba) te je vrlo aktivan u njezinom djelovanju.

SUH je bitan pregovarač i zagovaratelj potreba i interesa umirovljenika i drugih starijih osoba, te ima svoje predstavnike u brojnim tijelima i radnim skupinama i pokretač je niza apela i inicijativa vezanih za umirovljenike, starije osobe te druge osobe Republike Hrvatske čime potvrđuje svoje široko društveno djelovanje. Program SUH-a sadrži pedesetak prioriteta, na kojima se paralelno pregovara s predstavnicima vlasti.

A. PO ČEMU JE SUH BIO PREPOZNAT U JAVNOSTI U OVOM RAZDOBLJU?

1) BORBENOST I STRUČNOST, MODERNI IZRIČAJ - medijska prepoznatljivost na portalima i društvenim mrežama, kampanjski i projektni pristupi, politička „nesvrstanost“; 1,8 milijuna doseg u 2023. godini na tematskoj FB stranici Pokret protiv siromaštva starijih osoba, 163.000 posjeta na web stranici www.suh.hr.

2) EKONOMSKA ZLOPORABA STARIJIH OSOBA – prepoznati kao inicijatori borbe protiv legalizirane industrije lešinarstva nad imovinom starijih kroz ugovore za dosmrtno i doživotno uzdržavanje te kroz plaćanje alimentacije za svoju unučad, kao i protiv svih vrsta nasilja i diskriminacije starijih osoba; o čemu su SUH-ovi predstavnici iznijeli brojne slučajeve u javnost i medije, a pravna savjetnica je izlagala o tome u više

radionica. SUH-ovi predstavnici tijekom 2023. su inicirali rad Radne skupine te su izmjenama Zakona o obveznim odnosima promijenjeni nazivi ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju te je potonji i donormiran, iako je ispunjen tek dio SUH-ovih prijedloga.

3) BORBA PROTIV SIROMAŠTVA STARIJIH OSOBA – borba protiv siromaštva, nejednakosti, socijalne isključenosti, diskriminacije i gubitka dostojanstva je uvijek na vrhu programskih prioriteta SUH-a te je u ovogodišnjim aktivnostima ta tema naglašavana na svim sjednicama Nacionalnog vijeća, u pregovorima s Vladom i izvještajima Pučkoj pravobraniteljici, te u redovitim izjavama televizijskim i inim medijima. Krajem veljače 2024. godine pokrenuli peticiju „Veće mirovine odmah!“ u kojoj je uključeno osam zahtjeva Vladi RH, kako bi se konačno stalo na kraj siromaštvu umirovljenika.

4) ZAJEDNIŠTVO UMIROVLJENIČKIH UDRUGA – SUH je u ovom mandatu ostvario redovitu suradnju s Maticom umirovljenika Hrvatske, ne samo kroz Nacionalno vijeće, već i kroz svakodnevne aktivnosti; osim što je Matica u zadnji trenutak odustala odlukom Izvršnog odbora u prikupljanju potpisa na peticiju, te kao udruga koja u ovom mandatu ima predsjedavajuću nije sazvala u propisanom roku sjednicu Nacionalnog vijeća.

5) DRUGI MIROVINSKI STUP – među rijetkim sustavnim borcima za ukidanje drugog mirovinskog stupa kao obveznog, uz sudjelovanje na stručnim tribinama i skupovima i kvalitetne analize, kroz mirovinsku reformu od 2018. SUH je uspio izboriti pravo izbora umirovljenika za umirovljenje iz prvog ili mješovitog stupa, što je u 2023. godini odabralo oko 80 posto novoumirovljenih jer je takva mirovina veća; i u ovom izvještajnom razdoblju je bilo desetak medijskih istupa i članaka u kojem se zagovara ukidanje drugog stupa;

6) ZAKONSKE INICIJATIVE/RADNE SKUPINE – SUH je uvijek na strani diskriminiranih, slabijih, siromašnih, te su pokrenute brojne inicijative za izmjene zakona s ciljem boljitka umirovljenika i starijih osoba, te su na temelju zalaganja i borbenosti SUH-a od 1. siječnja 2024. na snagu stupile izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju kojim su ukinute posljednje krizne mjere koje je još 2010. uvela Vlada Jadranke Kosor 2010. godine za oko 96.000 umirovljenika s posebnim propisima, od čega za oko 63.000 branitelja. Kad bi im mirovina prešla 3.500 kuna oduzimalo im se do 10 posto mirovine. Vlada je odlučila konačno ukinuti taj porez, ali u dva roka zbog čega je SUH tražio da se cjelokupni porez ukine već 1. srpnja 2023. kada je Vlada prepolovila taj porez na 5 posto, a sada ga konačno i ukinula u izbornoj godini. Uz sudjelovanje u Radnoj skupini za izmjenu Zakona o obveznim odnosima, SUH-ovi predstavnici bili su članovi i Radne skupine za izmjenu Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe, te su zaslugom SUH-a od 1. siječnja 2024. olakšani uvjeti za ostvarivanje prava na tu naknadu, čime bi se trebao udvostručiti broj korisnika sa oko 7 tisuća na 14 tisuća.

SUH redovito sudjeluje i u Radnoj skupini za analizu stanja mirovinskog sustava, koje je održalo šest sjednica.

SUH je u svojim istupanjima, između ostalog i na sjednicama Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, od vladajućih tražio hitnu promjenu formule usklađivanja mirovina, ali i da se umjesto neobvezujućih isplata sada već 8 dodataka na mirovinu uvede zakonski određena 13. mirovina, od koje bi koristili imali svi

umirovljenici. Zbog ignoriranja SUH-ovih zahtjeva od strane Vlade i ministarstva, SUH je krajem veljače 2024. pokrenuo peticiju „Veće mirovine odmah!“ u kojem se nalazi osam SUH-ovih zahtjeva kojima bi se povećale mirovine. Potpisi se skupljaju tijekom ožujka i travnja 2024. u pisanoj i online formi, te će se naposljetku predati Vladi RH.

7) GLAS UMIROVLJENIKA – mjesečno besplatno glasilo SUH-a kvalitetno je ogledalo aktivnosti udruge, redovito postavljano na web stranicu te prenošeno na specijaliziranim portalima mirovina.hr, mojvrijeme.hr, Treća dob, Dugi život, FB stranici SUH-a „Pokret protiv siromaštva starijih osoba“ itd., a članci su prenošeni na brojnim medijskim portalima; SUH-ova FB stranica ima 23.700 pratitelja te je imala 1,8 milijuna doseg za 250 postova;

8) MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI – europski pristup, komparativni prikazi položaja starijih osoba, angažiranost na regionalnoj i europskoj razini, sudjelovanjem predstavnika SUH-a u radu FERPA-inih tijela. Posebno je kvalitetna suradnja s talijanskom umirovljeničkom centralom SPI-CGIL s kojom su ostvarena bratimljena s legama iz regija Venetto, Friuli Venezia Giulia, Marche i Puglia, a sada su u pripremi bratimljena Zagreba sa SPI Bologna, te četiri lege za Veliku Goricu, Dugo Selo, Vrbovec i Samobor. U regiji se nastavlja redovita suradnja sa slovenskim SUS-om, dva srbijanska umirovljenička sindikata te makedonskim sindikatom penzionera.

9) PRAVNO SAVJETOVALIŠTE SUH-a – oko 2.450 ljudi kontaktiralo je Pravno savjetovalište SUH-a koje je službeno registrirano pri Ministarstvu pravosuđa i uprave, provodilo se i tzv. putujuće savjetovanje diljem Hrvatske, te izrađivali i distribuirali tematski i informativni leci, a kroz mjesečnik se redovito objavljuje rubrika pravnih savjeta koja je izrazito čitana i prenošena na drugim portalima. Jačao je i intenzivirao se oblik savjetovanja putem telefona, elektroničke pošte i interneta, kao i gostovanjem kod podružnica. U Pravnom savjetovalištu voditeljica je Štefica Salaj, zaposlena na pola radnog vremena, a na dva dana tjedno je zaposlena pravница s pravosudnim ispitom Nevenka Trbović. Obje naknade plaće pokriva projekt s Ministarstvom pravosuđa i uprave.

10) TIJELA SUH-a: U izvještajnom razdoblju je održana jedna izvanredna izborna Skupština SUH-a, pet sjednica Upravnog odbora, četiri sjednice Predsjedništva SUH-a, dvije sjednice Nadzornog odbora, te dvije sjednice Statutarne komisije.

B. PROGRAMSKE AKTIVNOSTI

1. PETICIJA „VEĆE MIROVINE ODMAH!“

SUH je pokrenuo ovu peticiju zbog ignoriranja umirovljenika od strane ministra rada i mirovinskog sustava Marina Piletića, koji ne želi sustavno riješiti problem neadekvatnih mirovina. Peticijom se sveukupnoj javnosti skreće pozornost na nizak životni standard najstarijih te poniženje i marginalizaciju koju su doživjeli nakon što su izgradili ovu zemlju. Naime, svaki treći građanin Hrvatske stariji od 65 godina je siromašan, ali je u posljednje tri godine cijena hrane porasla 40 %, a mirovine tek 25 %! Istaknuto je i kako bilo dogovoreno da će u prikupljanju potpisa sudjelovati i Matica umirovljenika, no oni su odustali u posljednji trenutak.

Potpisi se skupljaju diljem Hrvatske tijekom ožujka i dijela travnja 2024. godine, u više od 50 gradova i mjesta. U peticiji je osam zahtjeva koji su podijeljeni u tri glavne

točke: 1. Hitno povećanje mirovina i zaustavljanje siromaštva; 2. Poboljšanje modela usklađivanja mirovina; 3. Ukidanje diskriminacije umirovljenika

SUH traži da se vrati preostali dug umirovljenicima, odnosno da se povećaju mirovine za 10,5 % svima koji su umirovljeni nakon 1.1.1999. godine, jer su zaknuti pri izračunu prve aktualne vrijednosti mirovine. Treba uvesti godišnju naknadu koja bi uključila sve umirovljenike (tzv. 13. mirovinu) i to u postotku od osobne mirovine – barem 25 % u prvoj godini ili u vrijednosti jednog AVM-a po godini staža.

Također, SUH traži uvođenje novog modela usklađivanja mirovina, koji bi pratio rast povoljnijeg indeksa (plaće ili cijene) u 100-postotnom iznosu, s eventualnim socijalnim korekcijama za umirovljenike s nižim mirovinama. Problematično je i što se usklađivanja vrše tek svakih šest mjeseci, a umirovljenici moraju čekati i dodatna tri mjeseca da bi im se uplatio povećani iznos sa zaostacima, što se u uvjetima nedavne inflacije pokazalo izrazito štetno za umirovljenike. Zbog toga SUH traži i da se uvedu usklađivanja mirovina najmanje tri puta godišnje, jer bi se tako očuvala realna vrijednost mirovina.

Nadalje, treba se ujednačiti visina penalizacije na najnižu stopu odmah za postojeće i buduće prijevremene umirovljenike, i to za 0,10 % po mjesecu prijevremenog umirovljenja, odnosno na maksimalnih 6 %, jer sada imamo čak pet različitih postotaka maksimalne penalizacije, od spomenutih 6 % pa sve do 20,4 %. SUH traži i da se stjecanjem uvjeta za starosnu mirovinu ukine i penalizacija. Također, treba ukinuti penalizaciju za korisnike najniže mirovine u trenutku umirovljenja. SUH traži i ujednačavanje dodanog staža na 12 mjeseci po djetetu svim majkama, neovisno kad su umirovljene, kao i da se uvede jednako pravo na rad za sve umirovljenike, pa da tako svi, a ne samo određene kategorije umirovljenika, mogu raditi puno radno vrijeme i dobivati pola mirovine.

Prikupljene potpise dostavit će se tehničkoj ili budućoj Vladi RH.

2. ZDRAVSTVO

2.1. Izmjena Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju

Još 3. ožujka 2022. Sindikat umirovljenika Hrvatske podnio je inicijativu za hitnu izmjenju članka 50. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, kojim se propisuju kako „osiguranik koji je navršio 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža osiguranja na temelju nesamostalnog ili samostalnog rada nema pravo na naknadu plaće na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja za vrijeme privremene nesposobnosti, već na teret sredstava poslodavca, odnosno na teret sredstava osiguranika obveznika uplate doprinosa“.

Korisnik mirovine koji je sklopio ugovor o radu je radnik u smislu Zakona o radu. Takva osoba, kao i svaka druga fizička osoba koja je radnik koji radi u nepunom radnom vremenu, stječe prava i obveze iz radnog odnosa pod istim propisanim uvjetima, odnosno jednako kao i svaki drugi takav radnik.

Od 1. travnja 2024. ipak je izmjenama u članku 50. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju došlo do izmjena: »Osiguranik koji je navršio 70 godina života i 15 godina mirovinskog staža na temelju nesamostalnog ili samostalnog rada nema pravo na naknadu plaće na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja za vrijeme privremene nesposobnosti, već na teret sredstava poslodavca, odnosno na teret sredstava osiguranika obveznika uplate doprinosa.« **I dalje smatramo kako je diskriminacija nastavljena, u nešto manjem obimu, te da treba u potpunosti maknuti uvjet dobi ili staža, te izjednačiti s ostalim zaposlenicima.**

2.2. Predstavnicu u Upravnom vijeću HZZO-a

Sindikatu umirovljenika Hrvatske i Matica umirovljenika Hrvatske u više su navrata postale dogovor s predstavnicima Ministarstva zdravstva da se člankom 102. stavak 2. obvezno uvede kako Upravno vijeće HZZO-a ima 11, a ne 9 članova, od čega su dvoje predstavnici prethodno navedenih umirovljeničkih udruga. S obzirom da su starije osobe i umirovljenici velika skupina korisnika zdravstvene zaštite, kao i financijera zdravstvenih usluga kako kroz dopunsko osiguranje, dodatni zdravstveni doprinos, tako i kroz redovni zdravstveni doprinos za one koji uz mirovinu i rade, neophodno je konačno legalizirati njihov utjecaj na kreiranje politike i odluka unutar sustava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. **Trenutno u Upravnom vijeću HZZO-a i korisnike predstavljaju liječnici, a starije korisnike nitko.**

3. PRAVO NA RAD UMIROVLJENIKA

I dalje se diskriminira većinu umirovljenika u pravu na rad u odnosu na umirovljene prema posebnim propisima – vojne i policijske umirovljenike te umirovljene branitelje, vatrogasce i umirovljenike zaposlene s poslova na miriranju. Ali uz sve zahtjeve da se diskriminacija ukine, novim zakonskim izmjenama je uvedena korekcija širenja diskriminacije, pa se od 1.1.2024. zakonska korekcija uvela i za branitelje s najnižom mirovinom i invalidskom mirovinom (HRVI) pa i one s potpunim invaliditetom, da mogu raditi do pola radnog vremena. Uvedeno je od 1.1.2024. da i udovice branitelja mogu raditi do pola radnog vremena i primati mirovinu. Time se nastavlja diskriminacija onih koji nemaju mirovine po posebnim propisima. SUH smatra da je potrebno izvršiti ujednačavanje prava na rad umirovljenika umirovljenih prema Zakonu o mirovinskom osiguranju i onih po posebnim propisima, jer se ovako nastavlja i povećava diskriminacija.

SUH i dalje smatra da pravo izbora na rad u punom radnom vremenu uz zadržavanje pola mirovine ili na rad od pola radnog vremena uz cijelu mirovinu treba omogućiti svim umirovljenicima, osim stopostotnim invalidima, bilo civilima, bilo braniteljima. Ovaj zahtjev stavljen je u peticiju „Veće mirovine odmah!“.

4. DODATNI STAŽ OD 6 MJESECI ZA SVE MAJKE/RODITELJE

Godinama su ženske i umirovljeničke udruge zagovarale potrebu uvođenja svojevrsne kompenzacije za rodiljni i roditeljski dopust, kako je to uvriježeno u većini europskih zemalja. Dodatni staž od 6 mjeseci po djetetu uveden je od 1.1.2019. godine, ali samo za umirovljene roditelje, poglavito žene, od tog datuma nadalje, a što znači 2,04 posto veću mirovinu po svakom djetetu. Sindikat umirovljenika Hrvatske smatra da je diskriminatorno što su od prava na dodatni staž isključene sve majke/očevi koji su umirovljeni prije tog datuma, te je u svim pregovorima i zahtjevima Vladi predlagao da se dodani staž prizna svim umirovljenim roditeljima, neovisno kad su umirovljeni.

Premijer je krajem 2023. godine najavio da će se ubrzo uvesti veći dodani staž umirovljenim majkama po djetetu, i to od 12 dodanih mjeseci, što je izvrsno, ali bi moralo vrijediti za sve umirovljenike, neovisno kad su umirovljeni ili će biti umirovljeni, iako bez retroaktivne primjene u smislu isplate. Taj zahtjev uključenje i u peticiju „Veće mirovine odmah!“.

5. POGODOVANJE BANKAMA

5.1. Nacionalna naknada za starije osobe

SUH je smatrao da je diskriminatorno uvjetovati stjecanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe uvjetovanjem popunjavanja u prijavnici rubrike „IBAN“, čime se na indirektan način smanjio priliv korisnika s predviđanih oko 20.000 na manje od 7.000 osoba. Naime, osobe kojima je ta naknada namijenjena žive u krajnjem siromaštvu, te je zlonamjerno očekivati da imaju otvoren tekući račun (IBAN!) za koji uredno mjesečno plaćaju održavanje bankama. Riječ je pogodovanju bankama. Također, najčešće je riječ o osobama koje žive u izoliranim područjima bez dostupnosti javnog prijevoza, banaka/bankomata ili pošta.

Zbog toga je kroz radnu skupinu SUH utjecao na više različitih izmjena u Zakonu o nacionalnoj naknadi za starije osobe koji je na snazi od 1. siječnja 2024. godine, a jedna od bitnih je upravo to da je uvedena mogućnost izbora dostave nacionalne naknade putem poštara, i to besplatno za korisnika. Ostale su izmjene glede skraćivanja uvjeta prebivanja u Hrvatskoj na samo deset godina, kao i povećanje cenzusa na 300 eura po članu kućanstva te povećanje naknade na 150 eura. Taj će se iznos nastaviti usklađivati svakog siječnja, počevši od 2025. godine. U prva dva mjeseca 2024. godine broj korisnika te naknade porastao je sa 7.000 na 9.800, a prema predviđanju Ministarstva rada i mirovinskog sustava, do kraja 2024. godine to pravo trebalo bi ostvariti 14.000 korisnika.

5.2. Isplata mirovina putem pošte

Od 1.1.2015. godine ukinuto je pravo na izbor dostave mirovine putem pošte, pa je od tada do danas broj primatelja mirovine na taj način prepolovljen (danas manje od 40.000 umirovljenika) te samo 3 posto umirovljenika svih kategorija (opći i posebni propisi) prima mirovinu putem pošte. SUH je prijavio Uredu pučke pravobraniteljice slučaj Željka Tomasa iz Imotskog, kojemu je, iako je ograničene pokretljivosti te branitelj invalid, onemogućena dostava mirovine poštom, kao i brojnim drugim osobama, ali se unatoč naporima Ureda nije uspjelo ishoditi promjenu zakona na stari propis o mogućnosti izbora dostave mirovine putem pošte, te smatramo da je riječ o diskriminaciji velikog dijela umirovljenika te pogodovanju bankama.

I dalje predlažemo da Ured pučke pravobraniteljice preporuči Saboru pravo izbora svih korisnika mirovina na dostavu mirovine putem pošte, jer je riječ o populaciji koja stari, te je sve više ograničenih zdravstvenih mogućnosti i pokretljivosti da mirovine preuzima na udaljenim relacijama, što je osobito teško za umirovljenike u ruralnim područjima gdje nema čak ni javnog prijevoza, a kamo li banaka ili bankomata. Besplatna dostava mirovina postoji samo za štediša Hrvatske poštanske banke, što je također oblik diskriminacije onih koji uopće nemaju račun u banci ili su u drugim bankama.

6. OBITELJSKE MIROVINE

Sindikata umirovljenika Hrvatske smatra krajnje **promašenim uvođenje limita dobi od 65 godina za stjecanje prava na dio obiteljske mirovine uz zadržavanje vlastite**. Naime, nema logike da je uveden dodatni dobni kriterij, uz već postojeći za stjecanje obiteljske mirovine. SUH je predložio i da se umjesto dosadašnjih 50 godina života, dob za pravo stjecanja obiteljske mirovine poveća na 55 godina (s obzirom na povećan životni vijek stanovništva, a osobito žena), a ne da se omogućava stjecanje prijevremene starosne mirovine ženama sa 58 godina i 33 godine radnog staža, a onda

isti/e moraju čekati na dio obiteljske mirovine još sedam godina! Prijedlog u javnom savjetovanju nije prihvaćen.

S druge pak strane, SUH drži da je **nepotrebno omogućavati stjecanje obiteljske mirovine „djeci od 65 godina“, a što se mirovinskim zakonom omogućava za potomke koji nisu stekli pravo na osobnu mirovinu**, ali paralelno imaju nekretnine ili čak paušalne obrte ili rade na crno.

7. PENALIZACIJA MIROVINA

U Hrvatskoj ima 212.000 prijevremenih umirovljenika, njihov je prosječni staž više od 36 godina, a mirovine su im i do 20 posto niže od mirovina starosnih umirovljenika koji imaju nešto više od 31 godine staža. Do 1998. godine maksimalna penalizacija za pet godina ranijeg odlaska u mirovinu iznosila je 6,65 posto. Od 1. siječnja 1999. u početku 18 posto, od 2001. čak 20,4%. Zatim je 1.1.2008. pala na maksimalnih 9 posto, da bi u vrijeme ekonomske krize, od 1.1.2011. bila vraćena na 20,4 posto. Sada iznosi 12 posto. Tako su i obračunavane prijevremene mirovine, kako je tko morao otići u prijevremenu mirovinu (a ne po vlastitom izboru!), u različitim postotcima, što je također nepravedno i diskriminatorno.

Najnepravednije je, međutim, što je do 1998. penalizacija bila ne samo niska, već se automatski ukidala s navršavanjem potrebne životne dobi koja je bila uvjet za „punu“ starosnu mirovinu, tj. 60 godina za muškarce, a 55 godina za žene, da bi od 1.1.1999. godine Hrvatski sabor ukinuo takvo poravnanje, te je vraćena doživotna penalizacija, što je nepravedno!

SUH već godinama upozorava na ovaj problem te **traži da se konačno ukine penalizacija prijevremenih umirovljenika i to s ispunjavanjem uvjeta dobi za odlazak u starosnu mirovinu**. Ukoliko se ne prihvati takva solucija, SUH predlaže da se sve penalizacije izjednače na najmanji iznos trajne penalizacije koji primaju sadašnji korisnici mirovina, dakle na 6 posto ili na najviše 12 posto, koliko je sada na zakonskoj snazi. Ovaj zahtjev je također stavljen u peticiju „Veće mirovine odmah!“.

8. UGOVORI O UZDRŽAVANJU

Sindikata umirovljenika je donekle zadovoljan izmjenama Zakona o obveznim odnosima u pogledu ugovora o doživotnom uzdržavanju, koje su stupile na snagu u 2024. godini, no i dalje smatra da je potrebno ukinuti institut ugovora o dosmrtnom uzdržavanju. Također, potrebno je što prije izboriti pravno tretiranje predmeta za raskid ugovora o uzdržavanju na zahtjev uzdržavane osobe, kao žurnih, te po njima ubrzano postupati, jer većina ne uspijeva doživjeti presudu. Ono što je dobro je da se promijenio naziv tih ugovora, kojima se sada opisuje bit tih ugovora, što će smanjiti broj prevarenih, koji uglavnom nisu znali razlikovati te dvije vrste ugovora zbog sličnosti u nazivu. Tako sada postoji ugovor o doživotnom uzdržavanju uz prijenos imovine nakon smrti, te ugovor o dosmrtnom uzdržavanju uz istodobni prijenos imovine. Pohvalno je što je uveden registar tih ugovora, te uzdržavatelji sada mogu sklopiti najviše tri takva ugovora.

Nažalost, izmjenama Zakona o parničnom postupku izvršene su blage preinake, ali prijedlog SUH-a i Pučke pravobraniteljice nije prihvaćen. Smatramo da treba nastaviti s takvim preporukama zbog sve masovnijeg lešinarskog biznisa koji pod okriljem zakonskih odredbi, a služeći se obmanama, prijetnjama, ucjenama pa sve do zlostavljanja i prisile nad našim starijim sugrađanima, otima njihovu imovinu bez pružanja skrbi i uzdržavanja.

9. „SVEUKUPNA PROSJEČNA MIROVINA“

Krajem 2023. godine Vlada se, u predizborno vrijeme, počela koristiti novom terminologijom, govoreći o „sveukupnim mirovinama“, s ciljem da uveća iznose prosječne mirovine i pokuša uljepšati brojke. U toj novoj formulaciji izbačeni su oni koji uz hrvatsku primaju i inozemnu mirovinu (međunarodni ugovori), jer to doista ruši prosjek, ali su u obračun po prvi put u povijesti ubačeni svi oni koji su na temelju posebnih propisa i beneficiranog radnog staža dobili uvećanja mirovina. Tako umjesto prosječne mirovine prema ZOMO-u, predstavnici Vlade i ministarstva rada i mirovinskog sustava sada pričaju o sveukupnim mirovinama, te se u statističkim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinskog osiguranje od kraja 2023. godine počela pojavljivati ta nova kategorija, pa su u izračun sveukupne mirovine uključeni i oni s posebnim propisima, branitelji, HVO i djelatne vojne osobe.

Takvim, novim izračunom, prosječna sveukupna mirovina za siječanj 2024. godine iznosila je 556,60 eura, iako je prosječna ZOMO mirovina (bez međunarodnih ugovora) iznosila 512,73 eura, dok je medijalna ZOMO mirovina iznosila svega 470 eura, odnosno čak 82 eura niže od sveukupne mirovine. SUH zbog toga traži od Vlade da prestane s novoustanovljenim načinom izračuna i prezentiranja prosječne mirovine, jer prikazuje nerealnu sliku mirovinskih primanja prosječnog hrvatskog umirovljenika. Preporuka SUH-a je da se sve mirovine na razini pojedinca razdvoje na dio stečen radom prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, te na dio stečen po posebnim propisima, te da potonji ne može ulaziti u izračun prosječne mirovine.

10. PRAVNO SAVJETOVALIŠTE SUH-a

Oko 2.450 ljudi kontaktiralo je Pravno savjetovalište SUH-a u 2023 godini, provodilo se i tzv. putujuće savjetovanje diljem Hrvatske, te tiskali tematski i informativni letci, a kroz mjesečnik se redovito objavljuje rubrika pravnih savjeta koja je izrazito čitana i prenošena. Putem web stranice SUH-a omogućeno je online postavljanje pravnih upita, što je postalo bitno prošireno i redovito se odgovora.

Kako je zbog ubrzanih i čestih izmjena propisa teško pratiti sve promjene, prošla je godina bila u cijelosti zatrpana pitanjima o pravima starijih osoba, a održavane su i radionice u različitim gradovima. Takav pojačani rad na informiranju o pravima je bitno koristio starijim osobama.

11. JEDNOKRATNI DODACI – TRINAESTA MIROVINA

SUH je bio inicijator uvođenja modela jednokratnih dodataka siromašnijim umirovljenicima, zbog Covida u početku, te kasnije energetske i antiinflatorne dodatke, no kroz kraće vrijeme smo ocijenili kako takvi dodaci zaobilaze tzv. srednju umirovljeničku klasu, ne ulaze u porast mirovina i nisu zakonski regulirani, te smo predložili uvođenje 13. godišnje mirovine, o čemu su započeli ozbiljni pregovori. Zadnji je 8 dodatak, što je svakako od koristi za najsiromašnije kategorije umirovljenika, ali smo to ocijenili kao socijalnu i nesustavnu mjeru. Taj zahtjev za 13. mirovinom nalazi se i u peticiji, a u vidu trajne godišnje naknade planira se uvesti krajem godine, te će ući u prosjek mirovinskog primanja svakog pojedinca, po modelu umnoška jedinične vrijednosti s godinama staža.

12. NACIONALNO VIJEĆE ZA UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE

Predstavnici SUH-a u Nacionalnom vijeću u izvještajnom razdoblju su bili Jasna A. Petrović, Mato Obradović i Đina Šverko, a zamjene Stjepan Milobara, Vesna Bečić i Igor Knežević.

Nažalost, nije poštovan Sporazum o osnivanju Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe po kojem se sjednice moraju održavati najmanje svaka dva mjeseca, već su održane samo četiri sjednice, umjesto šest.

13. JAVNA SAVJETOVANJA

SUH je u 2023. godini sudjelovao u javnim savjetovanjima o sljedećim zakonima: Zakon o socijalnoj skrbi, Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, Zakon o obveznim odnosima, Zakon o mirovinskom osiguranju, Zakon o privremenom uzdržavanju, Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe itd.

14. PROJEKTI/KAMPANJE: SUH je od početaka radio na razvijanju projekata, osobito volonterske pomoći i povezivanja starijih i mladih. Takav je programski smjer nastavljen;

a) PRAVNI SAVJETI ZA STARIJE OSOBE – POMICANJE GRANICA

Projekt financiran od Ministarstva pravosuđa i uprave je kadrovski i tehnički osnažio Pravno savjetovništvo SUH-a kroz zapošljavanje dviju umirovljenih pravica u trogodišnjem razdoblju, od 2023. do 2025. godine. Jedna pravica je zaposlena pet dana u tjednu na 4 sata, a druga dva dana u tjednu na 4 sata, dok je manjim dijelom sufinancirana i plaća suradnika u udruzi – novinara.

Time se povećao broj pruženih općih pravnih informacija i pravnih savjeta korisnika SUH-ovog Pravnog savjetovišta koje pruža besplatnu primarnu pravnu pomoć, održane su i četiri regionalne radionice u 2023. godini, te jedna u 2024, a slijede još tri u ovoj godini. Na radionicama su davani savjeti iz područja obveznog prava (ugovori o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju), mirovinskog i zdravstvenog sustava, socijalne skrbi, zapošljavanja i drugo. Sve te aktivnosti prenose se u Glasu umirovljenika i SUH-ovoj web i Facebook stranici.

b) INSTITUCIONALNA PODRŠKA NACIONALNE ZAKLADE ZA RAZVOJ CIVILNOG DUŠTVA

Zahvaljujući već trećem trogodišnjem projektu Institucionalne podrške Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva od 2024. do 2026. godine osigurana je polovica sredstava za sufinanciranje plaće stručnog suradnika – novinara, a projektno je na 10 sati tjedno zaposlena i koordinatorica projekta. Projektom se sufinancira i dio troškova poštarine, knjigovodstva i najma prostora Središnjeg ureda.

Projektom je ojačan kapacitet Središnjeg ureda SUH-a, odnosno zagovaranje prava starijih osoba i podnošenje zahtjeva za izmjene raznih zakona putem Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, Upravnog vijeća HZMO-a, te istupima u medijima, a podignuta je i kvaliteta „Glasa umirovljenika“.

c) KRUGOVI PODRŠKE ZA STARIJE OSOBE

SUH je partner na ovom EU projektu u 2024. godini, a čiji je nositelj udruga Krugovi – Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje. Projekt je financiran iz programa „Impact4you“, a njime će SUH-ova pravica u Pravnom savjetovništvu mentorirati studente socijalnog rada u pet dolazaka, koordinirati istraživačke aktivnosti i sudjelovati na radionicama i završnom sastanku, a naknada pravicama za mentoriranje će biti pokrivena iz ovog projekta.

d) NAUČITE SVOJA PRAVA – INFORMIRANJE O ZDRAVSTVENIM I MIROVINSKIM PRAVIMA STARIJIH OSOBA (kontinuirano)

SUH već godinama informira svoje članove o pravima iz zdravstvenog i mirovinskog osiguranja putem objava vodiča HZZO i info.HZMO u mjesečniku Glas umirovljenika koji izlazi 11 puta godišnje, čime se financira tisak i distribucija tog glasila u 1.300 primjeraka, kao i volonterske naknade aktivista u Središnjem uredu, te režije.

e) PRIJAVLJENI PROJEKTI

Krajem veljače 2024. godine SUH je prijavio i jedan projekt Gradu Zagrebu, i to: „Poruka starijim građanima: naučite svoja prava!“ te se rezultati prijave očekuju naknadno.

14. SPORT I REKREACIJA:

U 2023. godini su održani Sportski susreti SUH-a na županijskoj razini. Ovi susreti doprinijeli su rušenju predrasuda o pasivnosti, osamljenosti i isključivosti u starijoj životnoj dobi. Jednom riječju, doprinose kvaliteti življenja starijih osoba. U 2023. su održani između ostalih:

- 15. sportsko-rekreativni susreti SUH-a Osječko-baranjske županije održani 10. lipnja 2023. u Đakovu, u organizaciji tamošnje podružnice SUH-a.
- 14. sportski susreti SUH-a Splitsko-dalmatinske županije održani 23. rujna 2023. u Vrgorcu u organizaciji tamošnje podružnice SUH-a.
- 13. Sportske igre SUH-a Istarske županije održane 6. listopada 2023. u Labinu, u organizaciji tamošnje SUH-ove podružnice.
- 11. Sportski susreti Povjereništva SUH Zagreb održani 14. listopada 2023. u organizaciji podružnice SUH-a Peščenica.
- 5. Sportski susreti SUH-a Zagrebačke županije održani 1. prosinca 2023. godine u Samoboru, u organizaciji tamošnje SUH-ove udruge.

SUH-ovci su sudjelovali i na različitim sportskim susretima umirovljenika u organizaciji gradova i sl. Cilj koji, međutim, nije ostvaren, jest organiziranje sportskih igara na nacionalnoj razini, koje bi obuhvatile cijelu Hrvatsku.

C. ORGANIZACIJSKA I INA PITANJA

1. STATUTARNE IZMJENE

Tijekom izvještajnog razdoblja, nakon gotovo dvogodišnje pripreme i javne rasprave, konačno je donesen i novi Statut SUH-a, čime je unaprijeđen ionako kvalitetan prethodni Statut, a što su potvrdili i u nadležnom Gradskom uredu. Taj ured je donio rješenje 16. siječnja 2024. godine. Zajedno s novim Statutom, u rješenju je potvrđen i novi zamjenik predsjednice SUH-a Stjepan Milobara, s obzirom da dotadašnja zamjenica Biserka Budigam, zbog zdravstvenih razloga više nije mogla obavljati tu dužnost. Također je došlo do izmjena u Nadzornom odboru zbog smrti predsjednika Ivana Grbavca, te su izabrani sljedeći novi članovi: Radojka Trkulja (Zapad) i Griša Ćurin (Jug), koji je ujedno izabran i za predsjednika Nadzornog odbora.

2. UMIROVLJENIČKE UDRUGE I STRANKE

Suradnja s Maticom umirovljenika se nastavila kroz zajedničke inicijative na nacionalnoj razini, nakon potpisanog Sporazuma o suradnji i zajedničkom nastupanju, međutim, nije se proširila na suradnju na terenu i na projektima. SUH surađuje i s umirovljeničkim strankama, prema prigodi i povodu, ali samo kao nestranačka

interesna udruga oko eventualnih usuglašavanja stajališta i isključivo na programskoj suradnji. Tako su ostvareni kontakti s većinom stranaka s najvišim rejtingom, s nekima od njih održani su i sastanci u Središnjem uredu, a kako bi vidjeli koji prihvaćaju naše programske ciljeve.

3. ČLANARINA

U 2023. godini članarina je iznosila 8,00 eura, a uoči 2024. godine Predsjedništvo je usvojilo odluku da se članarina poveća na 9,00 eura. SUH i HZMO imaju potpisani ugovor u vezi obustave članarine neposredno iz mirovine člana, kako se to prakticira u većini europskih zemalja. Preporuka je podružnicama da se članarina što više regulira preko HZMO-a, jer je isti model prikupljanja članarine u većini Europskih zemalja, ali i u Sloveniji i Bosni i Hercegovini.

4. PRAVNA OSOBNOST

Zbog toga što se u sve većem broju lokalnih i županijskih natječaja za programe, projekte i potpore postavlja uvjet da se mogu prijaviti samo udruge koje su registrirane na njihovom teritoriju, sve veći broj podružnica je iskazao interes za stjecanje pravne osobnosti, ali samo uz odobrenje Predsjedništva SUH-a. U 2023. godini pravnu osobnost stekla je Udruga SUH-a Sikirevci te Udruga ŽP SUH-a Brodsko-posavske županije

Statutarno i pravno nema razlike u statusu podružnice s pravnom osobnošću i bez nje, no to svakako može pomoći u financijskoj održivosti podružnica/udruga i njihovih aktivnosti.

5. POVLASTICE/POPUSTI

Sindikat umirovljenika Hrvatske je uz svoje brojne ugovorne partnere ostvario mogućnost korištenja pogodnosti, samostalno, kao i u okviru SSSH, ukupno dvjestotinjak pogodnosti. Pogodnosti uključuju snižene cijene za tretmane i boravak u toplicama, autoprijevoz, posjete kulturnim institucijama, obrazovanje i mnoštvo drugih važnih djelatnosti. Pomoću suradnje s pojedinim partnerima, ostvaren je jedan dio gore navedenih aktivnosti, a broj povlastica je uvećan.

Nažalost, sustav povlastica na regionalnoj odnosno lokalnoj razini još nije zaživio te ga je potrebno razviti, s obzirom na to da se većina pogodnosti može dobiti u Zagrebu ili najvećim gradovima u Hrvatskoj. Bitno je što članovi SUH-a mogu koristiti sve povlastice koje isходи Savez samostalnih sindikata Hrvatske, a što se može naći i na njihovoj i na SUH-ovoj web stranici.

6. AKTIVNOSTI SOCIJALNE UKLJUČENOSTI

SUH-ove podružnice diljem Hrvatske provode različite oblike aktivnosti. Najčešći su izleti, pogotovo u toplice ili turistička odredišta u Hrvatskoj. Osim toga, ima i izleta u inozemstvo, a najčešće u Italiju i BiH. Organizacija liječničkih pregleda također je dio asortimana aktivnosti pojedinih podružnica. Uglavnom su to općeniti pregledi, no ponekad se organiziraju i specijalistički (npr. mamografija, sluh). Posjeti kulturnim institucijama, ponajprije kazalištima, muzejima i koncertnim dvoranama dio su ponude, ali su posustale uslijed pandemije.

Radionice su također vrlo važne našim umirovljenicima, a one su ujedno i najraznolikiji oblik aktivnosti u podružnicama, zbog toga što neke od njih mogu biti tematske i na njima gostuju pravници, liječnici, psiholozi i drugi stručnjaci (naravno, ovdje ima i posebnih predavanja i tribina), druge su edukativne, a ostale se uglavnom baziraju na poticanju mašte i kreativnosti članova.

Pojedine podružnice organiziraju i male komunalne akcije u kojima njihovi članovi popravljaju i uređuju javne površine u svojim naseljima. Još jedan oblik druženja i zabave su prigodne svečanosti, koje se organiziraju povodom važnijih blagdana; Uskrsa, Božića, Martinja, Praznika rada i slično. No, nije naodmet spomenuti i redovite plesnjake u pojedinim podružnicama, kao sastavni dio tradicije djelovanja i umirovljeničkog načina života. Velik je i broj humanitarnih i volonterskih aktivnosti.

Priredili:

Igor Knežević

Jasna Petrović

Napomena: Ovaj izvještaj o radu je usvojen na 8. Skupštini SUH-a održanoj 29.3.2024. godine.